

- Štepec Dobernik, Dušan 2003: Razglasitev Livkove zidanice na Homu za kulturni spomenik lokalnega pomena ter začetek njene prenove. V: Glasilo krajanov skupnosti Šentrupert, Leto V, št. 3, 23. september 2003. Šentrupert 15-16.
- Štepec Dobernik, Dušan 2003: In kaj pravi mentor? Predstavitev skupine in njenih ciljev. V: Novo mesto - pokrajina in ljudje. Poletni tabor za Zoisove štipendiste (Bilten). Novo mesto, 15-21.
- Štepec, Dušan 2003: Problem očitovanja ruralnoga naseobinskega nasljudja na primjeru sela Šentrupert u Dolenjskoj. V: II. Simpozij etnologa konservatora Hrvatske i Slovenije. Zaštita i očuvanje tradicijske kulturne baštine, Varstvo nepremične etnološke dediščine, Zbornik radova. Zagreb, 291-304.
- Tercej Otorepec, Mojca; Štepec Dobernik, Dušan 2003: Problem spomeniškovarstvenega prepoznavanja, vrednotenja in razvrščanja nepremične kulturne dediščine z aplikacijo na romski dediščini. V: Kako misliti dediščino? O »naših« in »drugih« dediščinah na Slovenskem, Ljubljana 16. in 17. december 2003. Zbornik povzetkov. Ljubljana, 13-14.
- Štepec Dobernik, Dušan; Simič, Mitja 2003: Problem varstva širših varovanih območij dediščine na primeru vinogradniške Trške gore pri Novem mestu - spomeniškovarstveni vidik. V: Znanstveni simpozij na temo Dediščina, spomeniki in njihovi lastniki (Zbornik povzetkov). Terme Zreče, Skomarje, 05. 12. 2003. Zreče, 29.

7. Razno

Predstavitev dveh predavanj z naslovom Varstvo kulturne dediščine v občini Trebnje včeraj, danes in jutri za člane Tretje univerze na Centru za izobraževanje in kulturo Trebnje (04. in 25. februar 2003).

- Dušan Štepec Dobernik: Kulturna dediščina. Slikarska razstava (Spremnobesedilo k razstavi Društva upokojencev Novo mesto z naslovom Kulturna dediščina v Narodnem domu), Novo mesto, november 2003.
- Mentorstvo etnološki skupini na poletnem raziskovalnem taboru za Zoisove štipendiste Novo mesto - pokrajina in ljudje od 16. do 23. avgusta 2003. Raziskovalna tema etnološke skupine so bile vinogradniške stavbe na Trški gori.
- S kolegico Mojco Tercej Otorepec sva se udeležila znanstvenega simpozija Kako misliti dediščino v organizaciji Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo z referatom Problem spomeniškovarstvenega prepoznavanja, vrednotenja in razvrščanja nepremične kulturne dediščine z aplikacijo na romski dediščini, Ljubljana, 17. december 2003.
- S kolegom Mitjem Simičem sva se udeležila znanstvenega simpozija Dediščina, spomeniki in njihovi lastniki v organizaciji Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo in podjetja Comet z referatom Problem varstva širših varovanih območij dediščine na primeru vinogradniške Trške gore pri Novem mestu - spomeniškovarstveni vidik, Zreče, 05. december 2003.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 13. 2. 2004

Drugi članki ali sestavki/1.25

Anita Radkovič

PODJETNIŠKI CENTER KRŠKO

Januarja 2003 so v Podjetniškem centru Krško v sklopu dela na dveh projektih preko javnih del iskali strokovnega sodelavca - etnologa. Moje delo z rokodelci in rokodelskimi izdelki je bilo vezano na nadaljevanje projekta Delo na domu in delo na daljavo, ki je leta 2002 potekalo preko Pospeševalnega centra za malo gospodarstvo Ljubljana (v nadaljevanju PCMG). Rezultat je bila ustanovitev Društva za delo na domu Škrija, septembra 2002. Nadgradnja je sledila s projektom Vzpodbujanje lokalnih razvojnih iniciativ, na katerem sem bila leta 2003 zaposlena v PC Krško in katerega cilj je bil pospeševanje razvoja in poslovanja z izdelki domače in umetnostne obrti ter odkrivanje in promocija rokodelske dediščine Posavja.

Leta 2002 je PC Krško kot nosilec ideje zasnoval spletni katalog rokodelskih izdelkov Škrija. Ime je dobil po Društvu Škrija, ki se je v njem predstavilo prvo. Namen kataloga je vzpodbujanje in izvajanje elektronskega poslovanja izdelovalcev, predstavitev širši javnosti, promocija dejavnosti in hkrati prodaja izdelkov. V delovno skupino, ki se je leta 2003 ukvarjala z oblikovanjem kataloga, sem bila vključena tudi sama. S predlogi sem sodelovala pri celostni podobi in konceptu kataloga, izboru ustreznih fotografij in selekciji sodelujočih. Moje delo je temeljilo tudi na vključevanju vseh zainteresiranih izdelovalcev (članov Škrije in ostalih) v spletni katalog. V planu dela za leto 2004 sem predvidela oblikovanje pravil in pogojev za vpis v katalog (materiali, mnenja, certifikati, način izdelave ...). Skupaj z društvom smo izrazili željo po oblikovanju strokovne skupine/komisije, ki bi sodelovala pri ocenjevanju izdelkov. Katalog smo v začetni fazi sicer »postavili na noge«, vendar smo bili pri oblikovanju predvsem finančno, pa tudi kadrovske omejeni, zato je delo potekalo izredno počasi. Trenutno je spletni katalog v fazi mirovanja.

Sicer pa sem se ob zaposlitvi v PC Krško sprva seznanila z opravljenim delom na področju dela na domu, osebnega dopolnilnega dela in rokodelstva. Z večletitvijo v Društvo Škrija sem navezala stike z izdelovalci, rokodelci in s pridelovalci. Kasneje sem se lotila priprave seznama rokodelcev v Posavju (ustno, teren, register Obrtne zbornice). Že pred mojim prihodom so v Društvu Škrija razmišljali o potrebi po strokovnem delu in se dogovarjali s prof. dr. Janezom Bogatajem. Nadaljnje aktivnosti sem kasneje prevzela sama. Moja zaposlitev na projektu v PC Krško mi je dopuščala delo z društvom in s problematiko rokodelcev, izdelovalcev in pridelovalcev.

Maja 2003 smo v PC Krško s partnerjema Društvom Škrija in Kmetijsko svetovalno službo Krško oddali prijavo na javni poziv Inovativni podjetniški projekti PCMG Ljubljana z naslovom Oživljanje domačih obrti v Posavju, in bili izbrani. Potreba po večji prepoznavnosti v okolju, ohranjanju rokodelske dediščine in porast povpraševanja po rokodelskih

izdelkih in kmetijskih produktih nas je vzpodbudila, da smo k sodelovanju pri projektih vključili zainteresirane izdelovalce, rokodelce in posameznike. V PC Krško smo se odločili, da v sklopu dela pri projektih skupaj s partnerji (Društvo Škrija in KSS Krško) leta 2003 organiziramo niz delavnic, vezanih na rokodelstvo in domače obrti, in k sodelovanju pritegnemo tudi širši krog ljudi.

Glavne aktivnosti projektov so bile povezovanje izdelovalcev ter razvoj in trženje izdelkov domače in umetnostne obrti, kot promocijskih in priložnostnih daril.

Za glavne cilje projekta smo si zastavili: ponovno odkrivanje rokodelskih dejavnosti in ohranjanje rokodelske dediščine Posavja, povečanje zanimanja za rokodelsko dejavnost (tako obstoječih kot tudi potencialnih rokodelcev/izdelovalcev/pridevalcev in širše javnosti), vključevanje stroke ter v začetni fazi povečanje razpoznavnosti le-teh v lokalnem okolju.

Glede na našeto so bile leta 2003 izvedene tri delavnice, ki so bile medijsko pokrite na lokalni ravni (časopisi, televizija in radio).

1. Prva je bila animacijsko-motivacijska delavnica Kako z rokodelstvom v bodoče v Posavju, ki jo je aprila 2003 vodil dr. Janez Bogataj. Prisotni na delavnici so bili seznanjeni z merili, ki predstavljajo temelj za ocenjevanje izdelkov domače in umetnostne obrti v Sloveniji, s predlogi za boljši in učinkovitejši razvoj domače in umetnostne obrti ter poklicani k medsebojnemu sodelovanju in povezovanju s stroko v lokalnem in slovenskem prostoru.

2. Junija 2003 je sledila strokovna ekskurzija Teden podeželja na Loškem. Udeležencem je bil predstavljen primer dobre prakse (Razvojne agencije Sora). Na delavnici so se udeleženci seznanili s pristopi k razvoju podeželja in razvoju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, ustanovitvi skupne blagovne znamke ter trženju produktov s podeželja. Informacije o tovrstni dejavnosti so lahko pridobili iz prve roke, hkrati pa izmenjali izkušnje s tamkajšnjimi izdelovalci.

3. Skrb za ohranjanje kulturne dediščine lokalnega okolja nas je pripeljala do potrebe po delavnicah, na katerih bi mojstri, ki še imajo znanje, le-to prenesli na mlajše. Tako je bila oktobra 2003 izvedena prva specializirana delavnica Oživljanje domačih obrti. Na delavnici so starejši rokodelci iz Posavja praktično prikazali v lokalnem okolju sicer še žive, vendar ne razširjene obrti: opletanje steklenic, pletenje košar, košev in les, izdelovanje izdelkov iz koruznega ličkanja, vezenje in izdelavo peharjev, vezenje prtov in prtičev. Udeleženci so svoje spretnosti in željo po znanju lahko preizkusili s pomočjo rokodelcev.

Prvi dve delavnici sem s pomočjo nekaterih članov Društva Škrija in podpora PC Krško organizirala sama. Pri tretji delavnici sem pri organizaciji sodelovala (glavni organizator je bila KSS) z naborem naslovov rokodelcev in povablencev ter s pripravo krajšega predavanja o osebem dopolnilnem delu.

Moja glavna zaposlitev v okviru Društva Škrija je bila organizacija tematskih in priložnostnih sejmov, udeležba na prireditvah, sodelovanje na delavnicah in predstavitev. Tako smo s člani društva leta 2003 sodelovali na:

1. SEJMIH in TEMATSKIH TRŽNICA, na katerih so člani predstavljali ter tržili izdelke in posamezne obrti.

- Alpe Adria (Ljubljana, marec 2003) s predstavitvijo posameznih rokodelskih izdelkov;
- Srečanja veteranov vojne za Slovenijo (Krško in Semič, marec 2003) s trženjem izdelkov;
- velikonočna predstavitev v TA-BU centru (Krško, 18. april 2003) s predstavitvijo rokodelskih izdelkov in z degustacijami velikonočnih jedi;
- jurjevanje (Zdole, 27. april 2003) s trženjem in predstavitvijo izdelkov;
- Petrov sejem (Brestanica, 28. junij 2003) s trženjem izdelkov;
- Dotik narave v Termah Olimia (Podčetrtek, 18., 19., 20. julij 2003) s trženjem rokodelskih izdelkov;
- Anin sejem v Leskovcu (Leskovec, 27. julij 2003) s trženjem izdelkov;
- 4. kozjanski sejem (Kozje, 6., 7. september 2003) s trženjem rokodelskih izdelkov;
- Praznik kozjanskega jabolka (Podsreda, 10., 11., 12. oktober 2003) s prikazom rezbarjenja in trženjem rokodelskih izdelkov;
- Rokodelska tržnica (Krško, 18. oktober 2003) s prikazom rezbarjenja, postopkom rezanja jabolčnih krljev in prodajo rokodelskih izdelkov;
- Praznični sejem (Krško, 29. november 2003) s prikazom klekljanja, kvačkanja in prodajo rokodelskih izdelkov;
- Miklavžev sejem v Spar centru (Novo mesto, 4. december 2003) s prodajo rokodelskih izdelkov;
- Božično-novoletni bazar na dvorcu Trebnik (Slovenske Konjice, 13.-21. december 2003) s prodajo rokodelskih izdelkov;
- Praznični tržni dnevi (Krško, 12., 13. december 2003), tematski sejem s prikazom klekljanja, kvačkanja in lončarjenja ter prodajo izdelkov;
- Praznični tržni dnevi (Krško, 22., 23., 24. december 2003), trije tematski semanji dnevi s prikazom klekljanja, kvačkanja in predstavitvijo knjige o rokodelki in ljudski umetnici Kati Turk.

2. PRIREDITVAH IN PREDSTAVITVAH:

- Od 26.-28. septembra 2003 smo v Podjetniškem centru Samobor na Bregani sodelovali na 1. turističnih susreth pograničnih regija Zagrebačke županije i regije Posavje z razstavo in video predstavitvijo posameznih rokodelskih izdelkov in poslovnih daril. Na stojnicah smo za obiskovalce pripravili degustacije gastronomske in enološke ponudbe regije Posavje. Folklorne, pevske in glasbene skupine pa so na prireditvenem prostoru predstavljale bogastvo ljudskih pesmi in plesov.
- 23. decembra 2003 smo v Krškem, v okviru prazničnih tržnih dni pomagali pri organizaciji predstavitve knjige Kati Turk - pastirica in ljudska umetnica, avtorice Joži Kališnik.

3. DELAVNICAH:

- 17. oktobra 2003 so v Krškem na delavnici Oživljanje starih obrti, ki je sovpadala s Tednom vseživljenjskega učenja 2003 članice Društva Škrija prikazovale vezenje prtov in prtičev,

sama pa sem pripravila krajše predavanje o osebnem dopolnilnem delu.

Vse našteje aktivnosti so imele precejšnjo medijsko pokritost v lokalnem okolju (lokalni televiziji Krško in Novo mesto, javljanja s prireditvami v eter Radia Krka, članki v Dolenjskem listu). Z novinarjem Dolenjskega lista sva se dogovorila za serijo člankov, v katerih bi bili predstavljeni posavski rokodelci.

V okviru Društva Škrija sem kot njihova predstavnica razen pri omenjenih projektih in prireditvah sodelovala in se povezovala še z:

- Regionalno razvojno agencijo Posavje, kjer sem oktobra 2003 sodelovala pri izbiri in oddaji ter svetovala pri celostni podobi (pomoč pri izbiri ustrezne embalaže) rokodelskih izdelkov in kmetijskih produktov članov Škrije. Namen povpraševanja PCMG Ljubljana je bil izbor rokodelskih izdelkov in daril iz Slovenije za promocijske namene Programa podjetniške prenovе podeželja, tako doma kot v tujini. PCMG je izbral več izdelkov iz projektov različnih podeželskih razvojnih jeder. Med temi so bili izbrani izdelki treh od štirih prijavljenih članov Društva Škrija: suho sadje na lesi in v košarah, seti čebelarških izdelkov (pri katerih so izdelovalci upoštevali moje predloge za celostno podobo) in lončarski izdelki. Novembra 2003 sem sodelovala pri naboru seznama in naslovov za izvedbo delavnic v sklopu aktivnosti projekta Podeželskega razvojnega jedra Posavje (zdaj Center za razvoj podeželja Posavje) ter pomagala pri izvedbi prve delavnice S samozavestjo do jasnih ciljev in vizije.
- Društvom za razvoj slovenskega podeželja, v okviru katerega smo pripravili pisno predstavitev problemov, težav in nevšečnosti rokodelcev, ki je bila predstavljena na strokovnem posvetu Društva za razvoj slovenskega podeželja na Rogli (april 2003). Državne poslance iz Posavja smo seznanili z dokumentacijo pobude za pravno ureditev osebnega dopolnilnega dela, ki je bila s strani Društva za razvoj slovenskega podeželja poslana na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (junij 2003) ter obveščali člane Društva za razvoj slovenskega podeželja o aktualnih razpisih in informacijah.

Dosedanje aktivnosti so zaenkrat pripeljale do večje motiviranosti rokodelcev, ki jim je to edini vir dohodka. Rezultati se kažejo pri uspešni prodaji v okviru prireditve in v sklopu projektov (spletni katalog rokodelskih izdelkov) in v okviru akcij Društva Škrija (prireditve, tematske tržnice ...). Leta 2003 sta bila pospešena tako razvoj kot poslovanje z izdelki domače in umetnostne obrti v okvirih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah ter osebnega dopolnilnega dela (oblikovanje novih izdelkov, poslovnih daril, celostna podoba pri posameznih izdelovalcih). Z vsemi naštetimi aktivnostmi smo se aktivno vključili v skrb za ohranjanje rokodelske dediščine Posavja in njene nadgradnje.

Konec decembra 2003 se je projekt Vzpodbijanje lokalnih razvojnih iniciativ pri PCMG Ljubljana zaključil, s tem pa se je žal iztekla tudi moja zaposlitev preko javnih del. Začeto delo, motiviranost izdelovalcev in odzivi v okolju so tako začasno upočasnjeni. Delo z rokodelci v Posavju je trenutno prepuščeno rokodelcem - posameznikom in članom Društva Škrija ter povezovanju na relaciji Društvo Škrija - Regionalna

razvojna agencija Posavje - Center za razvoj podeželja Posavje. Z pred kratkim ustanovljenim Centrom za razvoj podeželja Posavje se dogovarjam, da bi delo z rokodelci nadaljevala v obliki mentorstva. Upam in želim si, da bodo odgovorni upoštevali dosedanje dosežene rezultate in trud ter pri iskanju novih sodelavcev upoštevali dejstvo, da brez etnološke podpore pač ne gre.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 8. 3. 2004

Drugi članki ali sestavki/1.25 **Alenka Černelič Krošelj**

DVA PROJEKTA, DVE SLUŽBI - ENA ETNOLOGINJA IN KULTURNA ANTROPOLOGINJA

POROČILO ZA LETI 2002 IN 2003 - VALVASORJEV RAZISKOVALNI CENTER IN OŠ BREŽICE

Kot še mnogi drugi etnologi in etnologinje sem kar nekaj časa po diplomski iskala »prostor pod strokovnim soncem«. Poučevala sem na raznih osnovnih šolah, izvajala program Za boljšo kakovost življenja, ki ga je pripravil zavod A-help iz Brežic in je potekal na osnovnih šolah v okviru predmeta etika in družba, financiran pa je bil iz naslova javnih del pri Zavodu za zaposlovanje RS in Območne službe Sevnica.

V študijskem letu 2000/01 sem se vpisala na podiplomski študij na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Naslov magistrske naloge je Cviček - vloga v sooblikovanju regionalne identitete in nastaja pod mentorstvom prof. dr. Janeza Bogataja.

V drugi polovici leta 2002 sem bila na razpisu izbrana za vodenje projekta, ki ga je razpisala Občina Krško, izvedba pa je bila zaupana Valvasorjevemu raziskovalnemu centru Krško.¹ Občina oziroma oddelek za gospodarsko infrastrukturo, ki pokriva tudi področje turizma in skrbi za raznovrstne zgradbe - nepremičnine, je projekt naslovlila Projekt izrabe (aplikacije) zgradb kulturnozgodovinske vrednosti. Namen projekta je bil pregled stanja in možnosti za raznovrstno uporabo petih zgradb v občini Krško,² ki so različne tako po starosti, vrednosti, ohranjenosti in lastništvu kot statusu. Projekt s cilji ni posegal na področje konservatorstva, lastništva in projektiranja gradbene obnove, ampak je bila njegova glavna naloga priprava možnih in ustreznih vsebin programov v posameznih zgradbah.